

Tanyapedagógiai kezdeményezések szakmai fórum

2013-03-18

A rendezvényt azzal a céllal szerveztük, hogy lehetőséget biztosítsunk a vidéki élet és gazdálkodás oktatásával foglalkozó szakmai műhelyeknek a bemutatkozásra. A 2013. február 4-i tanyapedagógiai konferencián ugyanis többek részéről merült fel az igény ilyen jellegű bemutatkozásra. A konferencia szervezésekor összeállított címlista alapján hívtuk meg a potenciális érdeklődőket. Alább emlékeztető jelleggel, vázlatosan összefoglaljuk a fórumon elhangzottakat.

1. Harmónia Háza Egyesület, Tóth Csaba

Budapesten működik, hetente többször fogadnak csoportokat, külföldről is. Tevékenységeik: fafaragás, kerámia, alkotóház, kemence (hagyományos kemencés ételek készítése). 2001 körül jött létre 20 taggal, azóta tagság tekintetében kissé átalakult. Fogyatékosokkal is foglalkoztak, 2010 végéig volt erre központi, normatív forrás, ma is járnak oda fogyatékos gyerekek. Az íjászklub gyerekeket is fogad, működik lovas klub, lovas terápia (kiváló szakemberekkel, a Pethő intézettől járnak sokan lovas foglalkozásra). Az intézménynek saját szőlőskertje van, 1 500 liter szőlőlé készül, a gyerekek részt vesznek a szüreti munkákban. A Soroksári Dunaág megmentésén is dolgozik a szervezet. Az elmúlt évek gazdálkodás tekintetében folyamatosan a tűzoltásról szóltak, az intézményt nem lehetett „becsatornázni” a támogatási rendszerekbe. Ezt a becsatornázást várjuk ettől a programtól.

2. Falusi Porta Tanoda, Lipcseiné Takács Nóra

10 éve működik fogadóképes gazdasága, társadalmi munkában fogadja az iskolákat. Kidolgoztak egy tanmenetet és módszertant egy alapítványi iskolával, ez 2012-ben be is került a jó gyakorlatok közé. Cél lehet egy országos hálózat fejlesztése, a keresleti és kínálati oldalt is lehet fejleszteni. Fontos volna a minőségbiztosítás kidolgozása.

Jó példák vannak Ausztriában és Németországban: A 'Schule am Bauernhof' (*Iskola a parasztudvarban, Ausztria*) keretében vannak egynapos programok, projekthét, illetve a gazda is elmegy személyesen az iskolába előadni. A gazdák felkészítésként 10 napos képzést kapnak, jelenleg 400 tanoda működik, 50 000 osztrák diák

vett részt az oktatásban 1998 óta. A német példa elnevezése 'Bauernhof als Klassenzimmer' (A parasztudvar, mint tanterem).

3. Homokháti Tanyasuli program - Fackellmann István, Ásotthalom

Az oktatás két bázison alapszik. Alapvető háztáji termelési ismereteket oktatnak városi embereknek, illetve tanya gazdákat is képeznek. Fontos volna a felnőttképzésben hálózat és tananyag létrehozása.

4. Bari tanya, Tari Tünde „kétdiplomás parasztlány”

Tünde egyedül működteti a tanyát, gyerekekkel foglalkozik. A gyerekek a Bari tanyán dolgoznak, étkezés is csak munka után van. Figyelmet fordít a gyerekek fegyelmezésére is, a tanyasi munkában fegyelemre van szükség. Az étkezést helyi termékekből oldja meg, mint bodzaszörp, zsíros kenyér. Saját lekvárt, saját zsírt állít elő. A tanya működtetése télen különösen nehéz, jó asszony módjára akkor kell csinálni, amikor vendég van, azaz nyáron.

5. Szimbiózis Alapítvány, Tábáné Bohus Viktória, Miskolc

Fogyatékkal élőkkel dolgoznak, nagy népszerűségnek örvend a Baráthegyi Erdei Iskola és Óvodájuk. Tevékenységeik kertészkedés, baromfiudvar, komposztálás, disznó és kecsketartás, kecskesajt gyártás (60 anyakecske), termékük a Baráthegyi Kecskesajt. Nyertes MNVH pályázatuk jóvoltából 8 napos kecsketenyésztő és sajtkészítő tanfolyamot tartanak tavasszal. Foglalkoznak állat terápiával, ez az állatok 2. funkciója.

6. CSAKK - Csodapók Alkotói Kreatív Közösség, Tar Andrea, Tápiószecső

Kézműves tevékenységeket oktatnak, szeretnének a tanyapedagógiai programban partnerek lenni.

7. Erdei iskola program, Vajtáné Boros Éva

Éva a tanyapedagógiai programmal meglévő hasonlóságokat emelte ki. Az erdei iskolában a tantervi anyag feldolgozása folyik. Hiszen ez egy pedagógiai módszer a tananyag komplex, gyakorlati módon való feldolgozására. A gyerekek az erdei iskolában megtapasztalják a fenntartható életforma alapjait, melyet otthon is tudnak folytatni. Éva megfogalmazása szerint: *A környezeti nevelés, a fenntarthatóságra nevelés lényegében személyiségfejlesztés kell, hogy legyen. „Nem a környezetet védjük környezettudatos magatartásunkkal, hanem önmagunkat.”*

8. Kacár tanya - Lénárt István, Szokolya

Saját maga építi a tanyáját, 9 hektáron gazdálkodik egy fennsíkon. Vallja, hogy ha szeretnénk létrehozni valamit, akkor álljunk neki és csináljuk meg. A Nagypám háza kiemelt projekt egyik házigazdjaként nagyra értékelte a tanulni vágyó fiatalok munkáját tanyáján.

9. Koltai Tamás - Klímanagykövetség Egyesület

Intézményi kertészkedést szerveznek. A múlt évben 4 intézményben indítottak konyhakerti művelést, ezt gyermekotthonokban szeretnék tovább terjeszteni. Az intézmények komoly anyagi gondokkal küzdenek, ezért a megtermelt élelmiszernek is van jelentősége. A fejlesztő pedagógia is fontos része a programnak, különösen a nehezen kezelhető gyerekek esetében, segítheti a későbbi elhelyezkedést. Keresnek további gyermekotthonokat, felméréseket végeznek.

10. Törőcsik Éva

„2000 körül született egy álmom: a gyerekeknek meg kellene tanítani, hogy mi az élet”, illetve hogy ez bekerüljön az oktatási rendszerbe is. Hogyan kell nőnek, vagy férfinak lenni egy családban, vagy ha történik családban egy baleset, akkor mihez kezdünk, pénzgazdálkodással kapcsolatos ismeretek. Éva EduCoach-ként dolgozik, hátrányos helyzetű gyerekekkel, véleménye szerint a példamutatás a legjobb oktatási módszer, ne csak beszéljünk, hanem cselekedjünk is. Egy ilyen program nem lehet központi irányítású, ez látszik a most bevezetésre kerülő erkölcsstan esetében. Régen szinte mindent megtermeltünk. Egy ilyen program az egész társadalom számára kiút lehet, ezért örül, hogy a szervezők ezt felvállalták.

11. Fekete Zsuzsa, Bokréta Egyesület

Kapcsolódik több előtte szólóhoz, és - ahogyan fogalmazott - ez a kapcsolódás a legfontosabb. Tanított pénzügyeket, 3 gyermeke van. Zemplénben vásároltak parasztházat, Göncön van barackosuk. Foglalkozik sámankutatóval, vallja, hogy őseink sokkal többre jutottak a jobb agyféltekét is használva. Kapcsolat egyebek között a Magyarok Szövetségével. Gyermekeit, unokáit munkához szoktatja.

12. Jócsák Ildikó, Szabó Kertészet, Debrecen

Kertészmérnökként 15 évig dolgozott Budapesten, de növényvédelmet tanult férje indíttatására biogazdaságot hoztak létre. A megtermelt zöldség közvetlenül kerül a helyiek asztalára „szedd magad” akcióknak köszönhetően. Egy év alatt 60 család talált rájuk, a szórólapok, baba-mama klubok és a Szatyor Klub

jóvoltából. Biogazdaságuk nem minősített, de a széles fajta választék lehetővé teszi a vegyszermentes gazdálkodást. Vegyes gyümölcs ültetvényük 4,5 hektáron terül el. Hitük szerint a minőség a fontos, nem a mennyiség, nem termelnek felesleget. Tevékeny részt vállalnak a gyermekek hagyományokkal, gazdálkodással kapcsolatos ismereteinek elmélyítésében: tanya napjaikon süthetnek cipót, dolgozhatnak a gazdaságban és természetesen játszhatnak is, sőt a helyi Waldorf iskola 3. osztályosait is fogadják kertművelés óráikon.

Az embereknek nincs meg az alap tudásuk a földműveléshez. Ildikó maga tapasztalta, hogy kislánya mennyire kinyílt a tanyasi élet hatására. Ezért is nyitottak az iskolai csoportokra. Elvük, hogy a gyerek dolgozzon, nyúljon hozzá a földhöz.

A helyi szatyor közösségnek szervezői kezdetektől fogva.

13. ELTE Horváth Janka és Karády Borbála

AZ NFFT részére végeznek kutatómunkát tanyapedagógia témában, ezért szeretnék megismerni minden hasonló kezdeményezést, jó példát.

14. Simó Áron

Áron arra helyezte a hangsúlyt, hogy minél inkább saját erőből gazdálkodjunk és boldoguljunk, nem függve a támogatásoktól. Ebben a rendezvényben az is nagyon szimpatikus, hogy nem támogatásból valósult meg, hanem batyus étkezéssel, saját készítésű ételekkel.

15. Élményfarm-Sóskút, Brunner Márta, Ács Bálint

1+3 hektáron élmény farmot hoztak létre, gyerekeket fogadnak. A szakmai fejlesztésben szakosodtak, TF lovas szakemberekkel dolgoznak, Budapest központjától 22 km-re, a szolgáltatásuk iránt megnyilvánuló érdeklődés kifogyhatatlan.

16. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Néder Katalin és Saly Erika

Az intézet képviselői elmondták, hogy a Nemzeti Alaptanterv megfogalmazza a környezeti nevelési célokat, és létezik ökoiskola hálózat is. Fontosnak tartják a pedagógusok tájékoztatását, ezért hírlevélben tájékoztatják a tagokat a legújabb lehetőségekről.

17. NAKVI, Szatmári Adrienn

A Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet munkatársa röviden összefoglalta az igénybe vehető és a

későbbiekben várható finanszírozási lehetőségeket és válaszolt a felmerült kérdésekre.

A fórumon megfogalmazott javaslatok

A tanyapedagógia épüljön be a NAT-ba;

Jöjjön létre a Tanyapedagógiai Szövetség;

Készüljön el egy egységes minőségbiztosítási rendszer a tanyapedagógiával foglalkozók minősítésére

A kritérium rendszerben olyan gyakorlatias, ésszerű dolgokat kell megfogalmazni, előírni, amiknek meg lehet felelni;

A tanyafejlesztési programban legyen benne a tanyapedagógia támogatása.

Egyéb megfontolandó hozzászólások

A szülő azt várja el, hogy a gyerek használható tudást szerezzen, olyat, amire igény van. Mi haszna lesz ebből a gyereknek? Tudunk-e ilyen ígérni a programban?

Önellátásról beszélünk, sőt, inkább túlélésről. Tanítsunk a gyerekeknek 'túlélés' tantárgyat. A higiéniai megfelelés problémás, a paraszti életforma és a hatósági ellenőrzések gyakran komoly ellentmondásban vannak.

„A célcsoport mindenki. Azt legalább, hogy hogyan kerül a kenyér az asztalra, azt minden gyereknek tudnia kell”.

A kezdeményezés nagyon jó. Azonban ha véletlenül fordul a világ, és nem kap támogatást ez a program, akkor is érdemes nyitni a gyerekek felé, nem szabad veszni hagyni ezt a sok energiát és gondolatot, ami itt összegyűlt. Ha ez a sok kis sziget összekapcsolódik, az mindenkinek hasznos. Ha anyagilag senki nem támogat bennünket, ez akkor is a saját gyerekeinkről szól. Ezt mindenképpen csinálni kell.

Jól illeszkedik az erdei iskola programhoz. Ezzel az iskolákat kell megcélozni.

Először mindig egy célt tűzünk ki a gyerekekkel való munkában. Coachként azt ajánlom a szülőknek, hogy ha egy gyerek valamit szeret, azt lelkesen és sikeresen fogja csinálni. Figyeljük tehát a gyerekeket, hogy kinek mihez van kedve, érzéke.

Legyünk gyakorlatiasak: szükség van egy listára, ahová mehetnek az iskolák. A pedagógusokat ez érdekli. A kínálatot egy honlapra

összegyűjtve, tematizálva lehet bemutatni. Ekkor az iskola pályázhat tanyalátogatásra, ha van rá kiírás.

Legyen minőségbiztosítása, aminek meg tud felelni a jelentkező fogadóhely.

Nagyom nehéz volt megélni, amikor megszűntek a gyakorlókertek. Az iskolák számára kérem tegyék egyértelművé, hogy hogyan tudnak ehhez kapcsolódni.